

ПРАВИЛНИК за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в Република България

Приет с [ПМС № 202](#) от 10.09.2010 г., обн., ДВ, [бр. 75](#) от 24.09.2010 г., изм. и доп., бр. 19 от 8.03.2011 г., в сила от 8.03.2011 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) С правилника се урежда прилагането на [Закона за развитието на академичния състав в Република България \(ЗРАСРБ\)](#).

Чл. 2. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) (1) Оценяването на дисертационните трудове за придобиване на научни степени и на кандидатите за заемане на академичните длъжности "главен асистент", "доцент" и "професор" се извършва от научни журита. За всяка конкретна процедура съставът на научното жури се утвърждава от факултетния съвет, съответно от научния съвет, по предложение на първичното звено.

(2) Ректорът, съответно ръководителят на научната организация, определя със заповед състава на научното жури, утвърден по реда на ал. 1.

(3) За членове на научното жури се избират български граждани - хабилитирани лица и/или утвърдени чуждестранни учени в съответната научна област, а при възможност - и в съответното направление и специалност. При интердисциплинарност на обявения конкурс или тема на дисертационния труд най-малко един член на журито трябва да бъде от друга научна област, към която обявеният конкурс или тема на дисертационния труд има отношение. Изборът се осъществява от две обособени групи - на външни и на вътрешни членове за съответното висше училище или научна организация. При избор на научно жури се определя и един резервен член от всяка обособена група.

(4) За членове на научното жури по ал. 1 не могат да бъдат избирани лица, които са свързани лица по смисъла на [§ 1, т. 5](#) от допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидат за придобиване на научна степен или заемане на академична длъжност, както и лица, които имат частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на работата им като членове на журито.

(5) Не се провеждат заседания на журито в намален състав.

(6) На своето първо заседание научното жури по ал. 1 избира един от членовете си за председател и определя от състава си рецензенти.

(7) Решенията на журито се приемат с явно гласуване и с обикновено мнозинство.

(8) Решенията на журито може да се вземат и неприсъствено, като в тези случаи обсъждането и гласуването се извършват чрез съответните технически средства при условия и по ред, определени с правилника на висшето училище или научната организация.

Чл. 3. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Националният център за информация и документация към министъра на образованието, младежта и науката поддържа електронна база данни за защитените дисертационни трудове и списък на хабилитираните лица в Република България.

(2) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Висшите училища и научните организации изпращат в Националния център за информация и документация по един екземпляр от защитените дисертационни трудове и авторефератите към тях на хартиен и електронен носител, информация за издадените дипломи за придобита образователна

и научна степен "доктор" и научна степен "доктор на науките", както и за избраните на академични длъжности лица в срок до 14 дни след датата на издаването на дипломата, съответно датата на избора.

Глава втора

ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН "ДОКТОР" И НАУЧНА СТЕПЕН "ДОКТОР НА НАУКИТЕ"

(Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.)

Раздел I

Прием и обучение на докторанти

Чл. 4. (1) За докторанти могат да кандидатстват лица с придобита образователно-квалификационна степен "магистър".

(2) Обучението за придобиване на образователната и научна степен "доктор" се осъществява в редовна, в задочна, в самостоятелна или в дистанционна форма на обучение.

(3) Обучението в докторантура се извършва по акредитирани от НАОА докторски програми по научни специалности.

(4) Обучението в докторантура се извършва в първично звено на висше училище или научна организация, където има поне едно хабилитирано лице от съответната научна област.

(5) Националната агенция за оценяване и акредитация акредитира програми за обучение на докторанти в едно или няколко от професионалните направления в деветте области на висшето образование, определени в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с [Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г.](#) (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; Решение № 10827 на Върховния административен съд от 2003 г. - бр. 106 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 32 и 94 от 2005 г.).

Чл. 5. (1) Приемът в редовна или задочна докторантура се извършва с конкурс, който се провежда не по-рано от един месец след изтичането на срока за подаване на документи по [чл. 3, ал. 2 ЗРАСРБ](#).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Конкурсът се обявява в "Държавен вестник" и на интернет страниците на висшето училище или научната организация.

Чл. 6. (1) Допускането на кандидатите до участие в конкурса се извършва от комисия, включваща ръководителя на приемащото структурно звено, ръководителя на първичното звено и преподавател в докторската програма, назначена със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация.

(2) Комисията по ал. 1 разглежда документите на кандидатите за съответствие с изискванията за допустимост на [ЗРАСРБ](#), на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или научната организация, като взема решение за допускане в 20-дневен срок след изтичането на срока за подаване на документи.

(3) Ръководителят на приемащото структурно звено уведомява писмено кандидатите за резултатите от допускането им до участие в конкурса, като за недопуснатите кандидати се посочват и мотивите за недопускането им.

(4) Допуснатите кандидати се уведомяват за датата на изпитите, като уведомлението съдържа и списък на въпросите за изпита по специалността. Уведомлението по ал. 3 се изпраща най-късно един месец преди датата на първия изпит.

Чл. 7. (1) Недопуснатите до участие в конкурса кандидати могат в 7-дневен срок от датата на уведомяването да направят възражение до ръководителя на приемащото структурно звено.

(2) Ръководителят на приемащото структурно звено възлага на нова комисия от трима души - хабилитирани лица, да се произнесе по възражението. Въз основа на доклада на комисията ръководителят взема окончателно решение в 10-дневен срок от получаване на възражението.

Чл. 8. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.).

Чл. 9. (1) Конкурсът включва изпит по специалността и по чужд език, избран от кандидата. Кандидатите за докторанти по чужд език и чужда литература полагат изпит по чужд език, различен от изпита по специалността.

(2) Изпитите се провеждат по ред, предвиден в правилника на съответното висше училище или научна организация.

(3) Факултетният, съответно научният съвет на висшето училище или научната организация взема решение за зачисляване на успешно издържалите конкурса кандидати. В решението се посочва и научният ръководител на докторанта, който се избира по предложение на съвета на първичното звено. За научен ръководител се избира хабилитирано лице или лице, притежаващо степента "доктор", с доказани научни постижения или практически опит.

Чл. 10. (1) Приемът в самостоятелна форма на обучение на докторанти, разработили в основната част дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", се извършва без изпит през цялата академична година.

(2) Кандидатът подава в първичното звено проект на дисертационния труд, разработен в основната му част, както и библиография.

(3) Представената част от дисертационния труд се обсъжда от съвета на първичното звено в присъствието на кандидата. Ако съветът на първичното звено одобри работата на кандидата, ръководителят на първичното звено прави предложение до ръководителя на приемащото структурно звено за темата на дисертацията, научната област и индивидуалния учебен план за работа на докторанта.

(4) Въз основа на предложението по ал. 3 факултетният, съответно научният съвет в рамките на заседанието взема решение за зачисляване на докторанта, като утвърждава темата на дисертационния труд и индивидуалния учебен план на докторанта.

Чл. 11. Въз основа на решението на факултетния или научния съвет по [чл. 9, ал. 3](#) и [чл. 10, ал. 4](#) ректорът на висшето училище или ръководителят на научната организация издава заповед за зачисляване на докторанта. В заповедта се посочват: формата на докторантурата; първичното звено, в което се организира обучението; срокът на обучение; темата на дисертационния труд; научната област или научните области, а в случаите по чл. 9, ал. 3 - и научният ръководител.

Чл. 12. Лица, завършили чуждестранни висши училища, могат да кандидатстват за докторанти, след като придобитото висше образование им бъде признато по реда на Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища, приета с [Постановление № 168 на Министерския съвет от 2000 г.](#) (обн., ДВ, бр. 69 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 25 и 79 от 2009 г. и бр. 59 от 2010 г.), при условията и по реда, предвидени в този правилник и в съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 8.03.2011 г.) (1) Лица, които не са български граждани и не са граждани на друга държава - членка на Европейския съюз, на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или на Конфедерация Швейцария, могат да кандидатстват и да се обучават в докторантура:

1. в изпълнение на междуправителствените спогодби за образователен, културен и научен обмен;

2. съгласно актове на Министерския съвет;

3. при условията на [чл. 95, ал. 7](#) от Закона за висшето образование.

(2) Кандидатите по ал. 1, т. 1 и 2 се приемат при условията и по реда, определени в съответната спогодба или в акта на Министерския съвет, съгласувано със съответните висши училища или научни организации.

(3) Лицата по ал. 1, т. 3 се приемат при условията и по реда, определени в съответните правилници на висшите училища и на научните организации.

(4) Лицата по ал. 1 могат да кандидатстват за докторанти и при условията и по реда за приемане на българските граждани, ако:

1. имат статут на постоянно пребиваващи на територията на Република България;

2. имат статут на бежанци;

3. са от българска народност.

Чл. 13а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 8.03.2011 г.) (1) Кандидатите за докторанти по [чл. 13, ал. 1](#) подават следните документи:

1. формуляр или молба, съдържаща кратки биографични данни, степента на владееене на чужди езици, както и висшето училище или научната организация, в която желаят да се обучават;

2. копие от документа за висше образование, от който да е видно, че кандидатът притежава магистърска степен;

3. медицинско свидетелство, издадено в срок един месец преди датата на кандидатстването и заверено от съответните органи в страната, от която лицето кандидатства;

4. списък на публикациите, ако има такива;

5. копие от документите за гражданство;

6. удостоверение за признато висше образование, ако дипломата е издадена от чуждестранно висше училище;

7. две снимки.

(2) Документите по ал. 1, т. 2 и 3 трябва да бъдат легализирани, преведени и заверени в съответствие с разпоредбите на международните договори на Република България с държавата, в която са издадени, а при липса на такива - по общия ред за легализациите, преводите и заверките на документи и други книжа.

(3) Кандидатите по [чл. 13, ал. 1, т. 1 и 2](#) подават документите по ал. 1 в Министерството на образованието, младежта и науката.

(4) Кандидатите по [чл. 13, ал. 1, т. 3](#) подават документите по ал. 1 в избрано от тях висше училище или научна организация.

Чл. 13б. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) (1) Висшите училища и научните организации изпращат в Министерството на образованието, младежта и науката документите на одобрените от тях кандидати по [чл. 13, ал. 1, т. 3](#) - граждани на държави, за които се изисква издаване на виза за дългосрочно пребиваване в Република България, както и информацията относно:

1. лични данни на кандидата - имената по паспорт на латиница, дата на раждане, място на раждане, гражданство;
2. наименование на научната специалност, образователна и научна степен, форма и срок на обучение;
3. информация за езиковата и специализираната подготовка - степен на владеене на български език, наименование на основното звено, в което ще се проведе подготовката, продължителност на обучението;
4. годишна такса за обучение и за езиковата и специализираната подготовка;
5. номер на банковата сметка на висшето училище или научната организация, по която следва да бъде преведена таксата за обучение или за езиковата и специализираната подготовка.

(2) Министерството на образованието, младежта и науката издава Удостоверение за приемане на кандидатите за обучение в Република България и писмено уведомява за това Министерството на външните работи и дирекция "Миграция" на Министерството на вътрешните работи. Удостоверението е валидно само за учебната година, за която е издадено.

(3) Лицата, кандидатстващи при условията на [чл. 95, ал. 7 от Закона за висшето образование](#), заплащат таксите за обучение, след като са получили виза вид "D" и са пристигнали в Република България.

Чл. 13в. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) (1) Ректорът на висшето училище или ръководителят на научната организация издава заповед за зачисляване на одобрените кандидати за докторанти по [чл. 13, ал. 1](#).

(2) Висшето училище или научната организация писмено уведомява Министерството на образованието, младежта и науката за записаните докторанти по ал. 1.

Чл. 14. (1) Обучението на докторантите включва следните дейности:

1. научноизследователска (художествено-творческа) дейност;
2. посещение и участие в работата на курсове (семинари, тюториали от докторско ниво);
3. преподавателска и/или експертна дейност, участие в научни форуми (национални и/или международни);
4. изпити за докторски минимум;
5. защита на докторска дисертация.

(2) Разпределението по видове дейности за срока на обучението се извършва на базата на стандарт, утвърден от висшето училище или научната организация, при спазване на задължителни изисквания, утвърдени в съответните правилници на висшето училище или научната организация.

Чл. 15. (1) Обучението на докторантите се осъществява по индивидуален учебен план.
(2) Учебният план се изготвя от докторантите и научните им ръководители и се обсъжда и утвърждава от факултетния, съответно научния съвет.
(3) Индивидуалният учебен план определя насочеността на докторантурата и се състои от общ учебен план за целия период на обучение и работен план по години.

Индивидуалният учебен план съдържа:

1. темата на дисертационния труд;
 2. разпределението на всички дейности по години;
 3. изпитите и сроковете за полагането им;
 4. посещението на определен цикъл лекции и упражнения, участието в курсове, семинари, конференции и други публични научни изяви;
 5. етапите и сроковете за подготовка на дисертационния труд.
- (4) Промяна на темата на дисертационния труд и на научния ръководител се допуска по изключение, но не по-късно от 3 месеца преди датата на защитата. Промяната се извършва със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация въз основа на решение на факултетния, съответно научния съвет по предложение на съвета на първичното звено.

Чл. 16. Докторантите полагат изпитите по индивидуалния учебен план пред назначени от ръководителя на приемащото структурно звено комисии в състав от най-малко 3 хабилитирани лица и с участието на научния ръководител на докторанта.

Чл. 17. (1) Докторантите се атестират от факултетния, съответно научния съвет в края на всяка академична година.

(2) Докторантите представят пред съвета на първичното звено отчет за извършваните дейности, който съдържа научна част (докладване на получените резултати) и отчет за изпълнението на индивидуалния план.

(3) Научният ръководител дава писмено мнение за работата на докторантите пред съвета на първичното звено.

(4) Научният ръководител предлага съвместно с докторантите конкретизация на индивидуалния учебен план на докторанта през следващата година.

(5) Съветът на първичното звено приема:

1. становище за изпълнението на индивидуалния учебен план и оценка на дейността на докторанта;
2. предложение за атестация на докторантите;
3. предложение за конкретизация на индивидуалния учебен план за следващата година;
4. препоръки за по-нататъшното развитие на докторантурата, като при необходимост препоръчва конкретизация на темата или смяна на научния ръководител.

(6) Предложението по ал. 5, т. 2 и 3 се утвърждава от факултетния, съответно научния съвет.

Чл. 18. (1) Освен отчитането по реда на [чл. 17](#) редовните докторанти отчитат своята работа и в края на всяко тримесечие, като представят пред ръководителя на приемащото структурно звено доклад за изпълнението на индивидуалния им учебен план, към който се прилагат:

1. отчет за работата, извършена по дисертационния труд или докторския минимум, заверен от научния ръководител и потвърден с доказателствен материал;
2. отчет за преподавателската работа, заверен от ръководителя на приемащото структурно звено.

(2) Въз основа на отчетите по ал. 1 ръководителят на приемащото структурно звено представя доклад до ректора на висшето училище или до ръководителя на научната организация за изпълнението на задължителните изисквания по чл. 14, ал. 2 от редовните докторанти.

Чл. 19. В правилниците на висшите училища и научните организации може да се определят допълнителни условия и ред за приема и обучението на докторанти в тях.

Чл. 20. Докторантите имат право да прекъсват обучението си и да го продължават при условия и по ред, определени с правилниците на висшите училища и научните организации.

Чл. 21. (1) Министерството на образованието, младежта и науката ежегодно обявява и провежда конкурси за изпращане на докторанти - български граждани, за обучение в докторантура в чужбина при условия, посочени в междуправителствените спогодби за образователен, културен и научен обмен, и при определени от него допълнителни изисквания.

(2) За обучение по ал. 1 могат да кандидатстват лица, зачислени в редовна докторантура в български висши училища или научни организации.

(3) Министерството на образованието, младежта и науката уведомява съответното висше училище или научна организация за докторантите, които продължават обучението си по реда на ал. 1.

Чл. 22. (1) Висшето училище или научната организация предоставя материалната база и поема разходите по зачисляване, обучение и защита на дисертационните трудове на докторантите в редовна и задочна форма на обучение, субсидирано от държавата, в съответствие с диференцираните нормативи за обучение на докторанти, определени от Министерския съвет.

(2) Организации, които са заинтересувани от резултатите на съответния дисертационен труд, могат да предоставят на докторантите материална база и средства, необходими за подпомагане на разработването му.

Чл. 23. (1) Средствата за финансовото и материалното осигуряване на разработваните дисертационни трудове се утвърждават ежегодно от ректора на висшето училище, съответно от ръководителя на научната организация, по видове разходи - разходи за издръжка на обучението и социално-битови разходи.

(2) Финансирането на експерименталната работа за всеки дисертационен труд се извършва по отделни годишни план-сметки, утвърдени от ректора на висшето училище, съответно от ръководителя на научната организация.

Раздел II

Условия и ред за придобиване на образователна и научна степен "доктор"

(Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.)

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Образователната и научна степен "доктор" се присъжда на лица, които притежават образователно-квалификационната степен "магистър", след обучение в докторантура и успешна защита на дисертационен труд при условията и по реда на [ЗРАСПБ](#), на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или на научната организация.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) За да се яви на защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", докторантът трябва да е изпълнил следните изисквания:

1. да е отчислен с право на защита;
2. да е подготвил дисертационен труд, който отразява резултатите от неговите изследвания.

Чл. 26. (1) Докторантът придобива право на защита на дисертационния труд след изпълнение на дейностите по обучението и успешно полагане на изпитите, определени в индивидуалния учебен план.

(2) Право на защита се придобива с решение на факултетния, съответно научния съвет по предложение на съвета на първичното звено.

(3) Докторантите, придобили право на защита, се отчисляват със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация.

Чл. 27. (1) (Нова - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Дисертационният труд трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания.

(2) (Предишен текст на чл. 27 - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.)

Дисертационният труд трябва да бъде представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено. Дисертационният труд трябва да съдържа: заглавна страница; съдържание, увод; изложение; заключение - резюме на получените резултати с декларация за оригиналност; библиография.

Чл. 28. (1) Докторантът представя дисертацията си на научния ръководител, който преценява готовността за защита. При положителна оценка на готовността на докторанта за защита на дисертационния труд научният ръководител предлага на съвета на първичното звено откриване на процедура за предварително обсъждане.

(2) Процедурата за предварително обсъждане се провежда пред съвета на първичното звено.

Чл. 29. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) При провеждане на процедурата по [чл. 28, ал. 2](#) се обсъжда дисертацията, представена от докторанта, и се взема решение от съвета на първичното звено за готовността за защита пред научно жури.

(2) При положително решение за готовността за защита съветът на първичното звено обсъжда и прави предложение за състава на научното жури. Научният ръководител и докторантът задължително участват в обсъждането на състава на научното жури и могат да дават свои предложения за членове.

(3) Ръководителят на първичното звено представя доклад до ръководителя на приемащото структурно звено за взетите решения по ал. 1 и 2.

Чл. 30. (1) След положително решение за готовността за защита на съвета на първичното звено кандидатът подава документи за защита на дисертацията по ред, определен в съответния правилник на висшето училище или на научната организация.

(2) Въз основа на предложението на първичното звено факултетният, съответно научният съвет в срок не по-късно от един месец след предложението на първичното звено определя научното жури и прави предложение до ректора на висшето училище

или до ръководителя на научната организация за утвърждаване на състава му, както и за дата на защитата.

(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) В 7-дневен срок от предложението на факултетния, съответно научния, съвет по ал. 2 ректорът на висшето училище или ръководителят на научната организация със заповед утвърждава научното жури, с която се определя и датата на защитата.

Чл. 31. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Научното жури е в състав пет хабилитирани лица в съответната научна област или научни области по темата на дисертацията. Най-малко един от членовете на журито е професор. Най-малко трима от членовете на журито са външни за висшето училище или научната организация. Научният ръководител е член на журито, ако е хабилитирано лице.

(2) За председател на научното жури се определя вътрешен член - лице, заемащо академична длъжност от състава на висшето училище или научната организация, провеждаща защитата.

Чл. 32. (1) Членовете на журито изготвят две рецензии и три становища. Една от рецензиите задължително се изготвя от външен за съответното висше училище или научна организация член на журито. Рецензиите и становищата завършват с положителна или отрицателна оценка и се предават в първичното звено до 3 месеца от избора на научното жури.

(2) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Рецензиите, становищата и авторефератът на дисертацията се публикуват на интернет страницата на висшето училище или на научната организация.

Чл. 33. (1) Научното жури провежда открито заседание за защитата на дисертационния труд в едномесечен срок след публикуването на автореферата, рецензиите и становищата.

(2) На откритото заседание по ал. 1:

1. председателят на научното жури представя докторанта;
2. докторантът прави кратко изложение на основните резултати от дисертационния труд;
3. председателят на научното жури представя рецензиите и становищата на научното жури;
4. членовете на журито и всеки от присъстващите на публичната защита могат да задават въпроси и да правят изказвания;
5. всеки член на научното жури публично обявява своята оценка - положителна или отрицателна;
6. председателят на научното жури обявява резултата от защитата.

(3) За успешно защитен се счита дисертационният труд, получил на защитата три или повече положителни оценки.

(4) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Неуспешно защитената дисертация се връща за преработване. Ако кандидатът желае, не по-късно от една година след датата на връщането се обявява нова процедура за защита. Втората процедура за защита е окончателна.

Чл. 34. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Образователната и научна степен "доктор" се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.

(2) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Образователната и научна степен "доктор" се удостоверява с диплома, която се издава на български език, а при заявено искане от лицето се издава и приложение на английски език.

(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Дипломата по ал. 2 се издава по единен образец, утвърден от министъра на образованието, младежта и науката, и се изпраща в МОМН за регистриране в тридневен срок след издаването ѝ.

(4) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Висшето училище или научната организация изпраща в Националния център за информация и документация в електронен и печатен вариант информация за защитените докторски дисертации заедно с копие от тях и авторефератите на дисертациите.

Раздел III

Условия и ред за придобиване на научната степен "доктор на науките" (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 8.03.2011 г.)

Чл. 35. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Научната степен "доктор на науките" се присъжда на лица, които притежават образователната и научна степен "доктор", след успешна защита на дисертационен труд при условията и по реда на [ЗРАСРБ](#), на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или на научната организация.

Чл. 36. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) При равни други условия лицата, придобили научна степен "доктор на науките", ползват предимство при заемане на академичните длъжности.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) (1) Дисертационният труд за придобиване на научна степен "доктор на науките" трябва да съдържа теоретични обобщения и решения на големи научни или научноприложни проблеми, които съответстват на съвременните постижения и представляват значителен и оригинален принос в науката.

(2) Дисертационният труд по ал. 1 се подготвя самостоятелно и не може да повтаря буквално темата и значителна част от съдържанието на представения за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

Чл. 38. (Изм. и доп. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Кандидатът предлага дисертационния труд по [чл. 37](#) и автореферата в първичното звено за обсъждане, което се извършва в негово присъствие. Ако съветът на първичното звено одобри работата на кандидата, ръководителят на първичното звено предлага на факултетния или научния съвет да открие процедура за предварително обсъждане.

Чл. 39. (1) Процедурата за предварително обсъждане се провежда пред съвета на първичното звено.

(2) При провеждане на процедурата за предварително обсъждане кандидатът представя дисертацията си и автореферат за обсъждане.

(3) Съветът на първичното звено взема решение за готовността за защита на дисертацията пред научно жури.

(4) След положително решение на съвета на първичното звено кандидатът подава документи за защита на дисертацията по ред, определен в съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Чл. 40. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Защитата на дисертационния труд се провежда публично пред научно жури в състав 7 хабилиитирани лица. Най-малко трима от членовете са професори. Най-малко четирима от членовете са външни лица за висшето училище или научната организация.

(2) Определянето и утвърждаването на членовете на научното жури, както и определянето на дата за защитата се извършват по реда на [чл. 30](#).

Чл. 41. (1) Трима от членовете на научното жури, двама от които са професори, изготвят рецензии. Поне една от рецензиите е на външно за висшето училище или научната организация лице. Останалите членове на научното жури изготвят становища.
(2) Рецензиите и становищата завършват с положителна или отрицателна оценка и се предават в първичното звено до 3 месеца след избора на научното жури.
(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Рецензиите, становищата и авторефератът на дисертацията се публикуват на интернет страницата на висшето училище или на научната организация.

Чл. 42. (1) За защита се прилагат съответно разпоредбите на [чл. 33, ал. 1 и 2](#).
(2) (Доп. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) За успешно защитен се счита дисертационният труд, получил най-малко четири положителни оценки, като всеки член от журито публично обявява своята оценка.
(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Неуспешно защитена дисертация се връща за преработване. Ако кандидатът желае, не по-късно от една година след датата на връщането се обявява нова процедура за защита. Втората процедура за защита е окончателна.

Чл. 43. (1) Научната степен "доктор на науките" се придобива от деня, в който дисертационният труд е защитен успешно.
(2) (Доп. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Научната степен "доктор на науките" се удостоверява с диплома по единен образец, утвърден от министъра на образованието, младежта и науката, която се издава при условията и по реда на [чл. 34, ал. 2](#) и се изпраща за регистриране в МОМН в 3-дневен срок след издаването ѝ.

Глава трета

ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНИ ДЛЪЖНОСТИ

Раздел I

Условия и ред за заемане на академичната длъжност "асистент"

(Загл. изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.)

Чл. 44. (1) На длъжност "асистент" може да бъде назначен докторант, отчислен с право на защита, но незавършил процедурата по защита на дисертационния си труд. Назначаването се извършва от ректора на висшето училище или от ръководителя на научната организация по предложение на ръководителя на първичното звено съгласувано с ръководителя на приемащото структурно звено на трудов договор за срок не по-дълъг от две години.

(2) На длъжност "асистент" може да бъде назначено и лице, което не е докторант. Назначаването се извършва от ректора на висшето училище или от ръководителя на научната организация по предложение на ръководителя на първичното звено съгласувано с ръководителя на приемащото структурно звено на трудов договор за срок не по-дълъг от четири години.

(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) В срока на договора лицето, заемащо длъжността "асистент", предприема действия за придобиване на образователна и научна степен "доктор".

(4) (Нова - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) След изтичането на срока на договора нов срочен трудов договор със същото лице не може да се сключва.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) След придобиване на образователна и научна степен "доктор" асистентът може да участва в обявен от висшето училище или научната организация конкурс за заемане на академичната длъжност "главен асистент" по реда на [ЗРАСРБ](#), на този правилник и на съответния правилник на висшето училище или научната организация.

Раздел II

Условия и ред за заемане на академичната длъжност "главен асистент" (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г., в сила от 8.03.2011 г.)

Чл. 45. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Академичната длъжност "главен асистент" се заема от лица с придобита образователна и научна степен "доктор" в съответната научна област или научни области.

(2) (Отм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.).

(3) Академичната длъжност "главен асистент" се заема въз основа на конкурс и избор.

Чл. 46. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "главен асистент" се оценяват по следните изисквания, ако са приложими за съответната област:

1. учебна работа:

- а) аудиторни и извънаудиторни занятия - използване на електронно обучение;
- б) работа със студенти и докторанти - съвместна работа със студенти в изследователски и творчески проекти;

2. изследователска и/или творческа работа:

- а) изследователска работа - участие в изследователски проекти, завършили с научни разработки;
- б) творческа работа - създаване на произведения на изкуството с национално признание; членство в творческа организация;
- в) научни публикации - печатни, както и електронни научни публикации, включително в научния електронен архив на съответното висше училище или научна организация;
- г) творчески изяви - поне една творческа изява на международно признат форум;
- д) работа по учебна програма или курс.

(2) При научните специалности в областта на изкуствата вместо изследователската работа може да се оценява художествено-творческата работа.

(3) В правилниците на висшите училища и научните организации може да се предвидят и допълнителни критерии и показатели освен тези по ал. 1.

Чл. 47. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Конкурсът се обявява в "Държавен вестник" и на интернет страницата на висшето училище или научната организация.

(2) Кандидатите за участие в конкурса подават документи в съответствие с изискванията на [ЗРАСРБ](#), по този правилник и по изискванията на висшето училище или научната организация.

(3) Срокът за подаване на документи за участие в конкурса е не по-кратък от два месеца от обявяването му в "Държавен вестник".

Чл. 48. (1) Кандидатите се допускат до участие в конкурса от комисия, в която се включват ръководителят на приемащото структурно звено, за чиито нужди е конкурсът, и ръководителят на първичното звено, което е направило предложението за конкурса. Председателят и останалите членове на комисията, както и техният общ брой се

определят със заповедта на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация за назначаване на комисията.

(2) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) За допускането на кандидатите до участие в конкурса комисията съставя протокол, който се подписва от всички членове. В срок 14 дни след определянето на журито по [чл. 49, ал. 1](#) председателят на комисията писмено уведомява всички кандидати за допускането им до участие в конкурса, като за недопуснатите кандидати се посочват и мотивите за недопускането им.

(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Допуснатите кандидати се уведомяват писмено за датата, часа и мястото на провеждане на конкурсния изпит в срока по ал. 2, като им се предоставя и въпросникът за провеждане на конкурсния изпит.

(4) Конкурсният изпит се провежда не по-късно от един месец от изпращането на съобщението по ал. 3.

Чл. 49. (1) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Конкурсът се провежда от научно жури в състав пет хабилитирани лица. Най-малко двама от членовете на журито са външни за съответното висше училище или научна организация. За председател на журито се определя вътрешен за висшето училище или научната организация член на журито.

(2) Съставът на научното жури се определя не по-късно от два месеца от обявяването на конкурса в "Държавен вестник".

(3) (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Научното жури се определя със заповед на ректора на висшето училище или на ръководителя на научната организация по предложение на първичното звено и след утвърждаването му от факултетния, съответно научния, съвет.

Чл. 50. (1) Всеки член на журито оценява с положителна или отрицателна оценка кандидатите поотделно.

(2) Не по-късно от 7 дни след провеждането на конкурсния изпит председателят на научното жури представя обобщен доклад заключение за резултатите от конкурса до факултетния, съответно научния съвет с предложение за избор, който се подписва от всички членове на журито.

(3) При повече от един кандидат, издържал конкурса, научното жури прави мотивирано предложение за избор в доклада си до факултетния или научния съвет.

Чл. 51. (1) (Доп. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Изборът на "главен асистент" се провежда от факултетния, съответно научния съвет не по-късно от 14 дни след получаване на предложението на журито.

(2) Изборът се провежда при условия и по ред, определени с правилника на висшето училище или научната организация.

(3) В срок до 14 дни след провеждането на избора всеки от кандидатите, явили се на конкурсния изпит, се уведомява писмено за резултата от конкурса и избора.

Чл. 52. (Изм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.) Избраните кандидати се назначават от ректора на висшето училище или от ръководителя на научната организация до един месец от съобщението за избирането им.

Раздел III

Условия и ред за заемане на академичната длъжност "доцент" (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.)

Чл. 53. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" трябва да отговарят на следните условия:

1. да са придобили образователна и научна степен "доктор";
 2. не по-малко от две години:
 - а) да са заемали академична длъжност "асистент", "главен асистент", или
 - б) да са били преподаватели, включително хонорувани, или членове на научноизследователски екип в същото или в друго висше училище или научна организация, или
 - в) да са упражнявали художественотворческа дейност, или
 - г) да са били специалисти от практиката и да имат доказани постижения в своята област;
 3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор" и за придобиването на научна степен "доктор на науките".
- (2) В правилника на съответното висше училище или научна организация може да се определят и допълнителни изисквания за заемане на академичната длъжност "доцент", отразяващи спецификата на отделните професионални направления.

Чл. 54. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.).

Чл. 55. (1) Заемането на академичната длъжност "доцент" се осъществява въз основа на конкурс и избор.

- (2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Конкурсът се открива, ако може да се осигури съответната преподавателска или изследователска натовареност, предвидени съгласно правилник на висшето училище или научната организация.
- (3) Преподавателската натовареност във висшето училище включва аудиторна и извънаудиторна заетост и научноизследователска дейност. Разпределението и съотношението помежду им се определят в съответните правилници на висшето училище.

Чл. 56. За обявяването на конкурса, подаването на документи и допускането до участие в конкурса се прилагат съответно разпоредбите на [чл. 47](#) и [48](#).

Чл. 57. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Конкурсът се провежда от 7-членно научно жури. Най-малко трима от членовете на журито са външни за съответното висше училище или научна организация и най-малко трима са професори. На своето първо заседание научното жури избира един от членовете си за председател.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Научното жури се определя със заповед на ректора на висшето училище или ръководителя на научната организация по предложение на първичното звено и след утвърждаването му от факултетния, съответно научния, съвет.

(3) За изготвяне на рецензии научното жури в 14-дневен срок след изтичане на срока за подаване на документите определя от състава си двама рецензенти, поне единият от които е професор. Останалите членове на научното жури изготвят становища.

Рецензиите и становищата завършват с положително или отрицателно заключение за избор на кандидата.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Членовете на научното жури представят в първичното звено рецензиите и становищата си в срок до два месеца от определянето им в състава на научното жури.

Чл. 57а. (Нов - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) (1) Научното жури оценява кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" според изпълнението на условията по [чл. 53](#).

(2) При равни условия по [чл. 53](#) научното жури взема предвид и общата оценка, получена от оценяването на тези от следните допълнителни показатели, които са приложими за съответната област:

1. свързани с учебната дейност:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - разработване на лекционни курсове; нововъведения в методите на преподаване, осигуряване на занимания в практическа среда извън висшето училище или научната организация;

б) публикувани учебни материали - ръководства, сборници и други, разработени от кандидата, или съавторство в издаден учебник, или публикуван електронен учебник;

в) работа със студенти и докторанти, включително съвместна работа със студенти и докторанти в научноизследователски и художественотворчески проекти;

2. свързани с научноизследователската дейност:

а) участие в научноизследователски проекти; участия с доклади на международни и национални научни форуми; членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област;

б) научни и научноприложни разработки;

в) приложени в практиката резултати от научни изследвания, изобретения и рационализации;

г) научни публикации (печатни и електронни), включително публикации в международни издания;

3. свързани с художественотворческата дейност:

а) участие в проекти; членство в творческа организация; художественотворчески изяви, включително творчески изяви на международно признат форум;

б) създаване на произведения на изкуството с международно признание.

(3) При научните специалности в областта на изкуствата вместо научноизследователската дейност може да се оценява художественотворческата дейност.

(4) В правилниците на висшите училища и научните организации могат да се предвидят и допълнителни показатели и критерии освен тези по 2.

Чл. 58. (1) (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) Провеждането на конкурса и избора се извършва по реда, предвиден в [чл. 27 и 27а ЗРАСРБ](#) и в правилника на висшето училище или научната организация.

(2) В срок до 14 дни след провеждането на избора всеки от кандидатите, допуснати до участие в конкурса, се уведомява писмено за резултата.

(3) Избраният доцент изнася публична академична лекция пред академичната общност в съответното висше училище или научна организация.

Чл. 59. Трудовото правоотношение между висшето училище, съответно научната организация, и лицето, спечелило конкурса, възникват от деня на утвърждаване на избора от ректора, съответно ръководителя на научната организация. В едномесечен срок от утвърждаването на избора се сключва трудовият договор.

Раздел IV

Условия и ред за заемане на академичната длъжност "професор" (Загл. изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.)

Чл. 60. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) (1) Кандидатите за заемане на академичната длъжност "професор" трябва да отговарят на следните условия:

1. да са придобили образователна и научна степен "доктор";
2. да са заемали академичната длъжност "доцент" в същото или в друго висше училище или научна организация не по-малко от две академични години или не по-малко от пет години:

а) да са били преподаватели, включително хонорувани, или членове на научноизследователски екип в същото или в друго висше училище или научна организация, или

б) да са упражнявали художественотворческа дейност, или

в) да са били специалисти от практиката и да имат доказани постижения в своята област;

3. да са представили публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор", на научната степен "доктор на науките" и за заемане на академичната длъжност "доцент";
4. да са представили други оригинални научноизследователски трудове, публикации, изобретения и други научни и научноприложни разработки или художественотворчески постижения, които се оценяват по съвкупност.

(2) Ако кандидатите не са заемали академичната длъжност "доцент", те трябва да представят още един публикуван монографичен труд или равностойни публикации в специализирани научни издания или съответни на тях доказателства за художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен "доктор" и на научната степен "доктор на науките".

(3) В правилника на съответното висше училище или научна организация могат да се предвидят и други условия.

Чл. 61. (Изм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.) (1) Научното жури оценява кандидатите за заемане на академичната длъжност "професор" според изпълнението на условията по [чл. 60](#).

(2) При равни условия по [чл. 60](#) научното жури взема предвид и общата оценка, получена от оценяването на тези от следните допълнителни показатели, които са приложими за съответната област:

1. свързани с учебната дейност:

а) аудиторни и извънаудиторни занятия - споделяне на опита в преподаването и курсовете и супервизия и консултиране на колеги; осигуряване на занимания в практическа среда извън съответното висше училище или научна организация; разработване на лекционни курсове; преподаване по специалността на чужд език;

- б) издадени учебници или публикувани електронни учебници по разработени от кандидата лекционни курсове;
- в) дейност със студенти и докторанти, включително ръководство на докторанти, назначени на преподавателски позиции във висше училище или научна организация;
2. свързани с научноизследователската дейност:
- а) ръководство на научноизследователски проекти; създаване на научна група от преподаватели; членство в авторитетна творческа и/или професионална организация в съответната научна област; участия с доклади в международни и национални научни форуми; авторитетни отзиви; създаване на ново направление в науката; създадена научна школа; изнасяне на лекции в чуждестранни университети;
- б) приложени в практиката резултати от научни изследвания; изобретения и рационализации;
- в) научни публикации (печатни и електронни), включително публикации в международни издания;
3. свързани с художественотворческата дейност:
- а) членство в творческа организация; създадена творческа школа; изнасяне на лекции в чуждестранни университети; художественотворчески изяви, включително творчески изяви на международно признати форуми;
- б) създаване на произведения на изкуството с международно признание.
- (3) При научните специалности в областта на изкуствата научноизследователската дейност може да се замести с художественотворческа дейност.
- (4) В правилниците на висшите училища и научните организации може да се предвидят и допълнителни показатели и изисквания освен тези по ал. 1.

Чл. 62. (1) Заемането на академичната длъжност "професор" се осъществява въз основа на конкурс и избор, проведени при условията и по реда на глава трета, [раздел IV от ЗРАСРБ](#).

(2) (Отм. - ДВ, **бр. 19 от 2011 г.**, в сила от 8.03.2011 г.).

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на правилника:

1. "Първично звено" е катедра във факултет на висше училище или съответна на нея структура в научна организация.
2. "Приемащо структурно звено" е факултет във висше училище или съответстващото му структурно звено в научна организация, в което се приемат и обучават докторанти или се провежда конкурс за придобиване на научна степен или за заемане на академична длъжност.

§ 2. Професионалните направления и научните области по смисъла на правилника се определят съответно на областите на висшето образование и професионалните направления, определени с Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с [Постановление № 125 на Министерския съвет от 2002 г.](#)

§ 3. Съотношението на заемащите академичните длъжности "асистент", "главен асистент", "доцент" и "професор" във всяко висше училище или научна организация се урежда в съответния правилник на висшето училище или научна организация.

§ 4. Разпоредбите на правилника се прилагат от висшите военни училища, доколкото не противоречат на [Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България](#), Правилника за прилагане на [Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България](#) и на актовете за тяхното създаване.

§ 5. Материалите по [чл. 32, ал. 2](#) и [чл. 41, ал. 3](#), които съдържат класифицирана информация, не се публикуват на интернет страницата на висшето училище или на научната организация и в тези случаи заседанията на научните журита по [чл. 33, ал. 1](#) са закрити.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 6. Правилникът се приема на основание [§ 9, ал. 2 от Закона за развитието на академичния състав в Република България](#).

§ 7. (Отм. - ДВ, бр. 19 от 2011 г. , в сила от 8.03.2011 г.).